

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus III. De habitu, & vestitu Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

cit. c. 13. §. in super, V. Moderatas; & gloss. in cit. c. cum ab omni, V. præter expensas. Nam beneficia, quæ habent tales delegati, non sunt illis data cum onere, ut jus dicant litigantibus, utpote non habentia annexam jurisdictionem ordinariam; secus est de *Judice Ordinario*, cui annexa est potestas ordinaria causas judicarias vel per se, vel per delegatos definiendi. Nam talibus eo ipso regulariter de sufficientibus ad hoc redditibus Ecclesiasticis ex suis beneficiis pro visum est; excipe, nisi *domicilium egredi debeat* ad visitandam, vel consecrandam Ecclesiam, *c. 6. 14. & 25. de Censibus; item c. 10. de Simon.* Dixi 2. si tales delegati habeant beneficium, unde decentem habeant sustentationem; si enim hoc carerent, omnino illis licitum foret etiam exigere à partibus stipendium ex titulo sustentationis debitæ; nam jura superius allegata, non de his, sed illis loquuntur.

18 *Not. 2.* quod diximus de delegato Papæ, spectato jure communi, probabilius etiam dici de *delegato judicis Ecclesiastici inferioris*, v. g. Episcopi, non ad universitatem causarum, sed causam specialem. Nam talis fiat loco & vice Judicis Ordinarii, Papæ inferioris; ergo sicut Judex ordinarius, Papæ inferior, ne quidem expensas victualium licite exigat; sed debet vivere de suo exceptis duobus casibus, de quibus *num. præced.* sic nec ejus delegatus. Hinc si Judex ordinarius, Papæ inferior, ad causam cognitionem assumit Assessorem, *Salarium* non à partibus, sed ab Ordinario delegante, ejus operæ utente, solvendum est. Nam propter hoc deleganti providetur de redditibus Ecclesiasticis, unde vivat decenter ad sustinenda onera annexæ jurisdictionis ordinariæ. Quando autem in *c. Statutum, §. Assessorem, de Rescript. in 6.* dicitur, Delegatum, si indiget Assessore, posse illi providere de moderato salario à partibus persolvendo, sermo est de delegato Papæ; non inferiorum.

19 *Not. 3.* quando in *c. Ut Clericorum 13. h. t.* dicitur, Clericos, præsertim in sacris constitutos, teneri continenter, & castè vivere ab omni libidinis vitio abstinentes, maxime illo, propter quod venit ira Dei in filios dissidentie, per hoc intelligi vitium carnis contra naturam, & So-

domie; ut dicitur in *c. Clerici, 4. De excessib. Prælat.* ubi dicitur: quicumque illa incontinentiâ, quæ contra naturam est (propter quam ira Dei venit in filios dissidentie, & quinque civitates igne consumpsit) deprehensi fuerint laborare, si Clerici fuerint, dejiciantur à Clero, vel ad agenda penitentiam in Monasteriis detrudantur; si Laici, excommunicationi subdantur, & à cætu fidelium fiant penitentium alieni.

Not. 4. occasione illorum, ne Judices²⁰ Ecclesiastici, more Judicum secularium, in judicaturis suis faciant exactiones super decima litis, vel parte aliqua pro diversa terrarum consuetudine, præter expensas victualium, recipiant pignora pro solvendo à partibus salario, quæstionem fieri, an per Judices seculares introduci possint consuetudo, vi cujus ipsis ac suis Assessoribus liceat à partibus pro labore aliquid loco salarii exigere, & accipere? *Affirmativam* sequitur Pirhinus *h. t. n. 9.* citans Abbatem in *c. Cum ab omni h. t. n. 4.* si, quod exigitur, sit moderatum. Hoc verum omnino videtur, si tales Judices non habeant à Re- publ. vel Principe, à quo habent officium cum jurisdictione ordinaria, non habeant competentes redditus ad onera sui muneris rite præstanda; nemo enim cogitur suis stipendiis militare, aut gratis servire; cum ob id etiam Ecclesiasticis liceat procurationes exigere, ac recipere, ut colligitur *ex c. cum Apostolus 6. c. Sopite, 14. c. cum nuper, 25. de Censib. & c. cum sit, 10. de Simon.* Secus tamen est, si pro labore sui muneris provisi sint, sufficienti ac decenti stipendio; sic enim eundem laborem bis venderent; semel, accepto justo stipendio; semel recepto à partibus salario; consequenter pro eodem actu, ultra justum pretium, aliquid exigent, quod jure naturali justitia verat.

ARTICULUS III

De habitu, & vestitu Clericorum.

NON est dubium, omnes Clericos, qui²¹ sunt in sacris, & Beneficiatos, etiam si solum in minoribus constitutos, teneri vestem ordini Clericali congruentem deferre, *c. Clerici 15. h. t. Clement. 2. eod. Trid. sess. 14. c. 6. de reform.* Hinc quæres, 1.

an

an Clerici possint deferre vestem ex quolibet colore? *re. honestatem vestium Clericalium ponderandam esse ex usu, & communi consuetudine cujusque Regionis, c. Si quis virorum, 15. dist. 30. junctâ gloss. V. veste, & gloss. inc. penult. V. Deauratis.* Nimirum, ut non sint communes cum iis, quibus in tali Regione Laici utuntur; ita Sanchez l. 7. Moral. D. 46. n. 6. Coeterum licet certæ formæ, & colores vestium Clericis sint prohibiti, nimirum *rubeus, & viridis, c. penult. h. t. Clem. 2. cod.* (excipe rubeum quoad Cardinales, ut notat Piafeci in *praxi Episcoporum, p. 2. c. 3. a. 2. n. 29.*) nullus tamen in specie proprius, & certus habitus Clericis est præscriptus, modo non sit habitus indecens, hoc est, nullâ ratione à Laico distinguens, *c. penult. h. t.* ubi tamen expressè notatur quoad formam, *ut clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non notanda.* Hinc colliges, nulli Clerico licere uti publicè veste *virgatâ, vel partita,* hoc est, habente diversos colores intextos, vel artificiosè superinductos ipsi panno, idque sub multiplici poena *in Clem. 2. h. t. & Trid. loc. cit.* ubi statuitur, *ut Clerici non deferentes habitum, à suis Ordinariis præscriptum, si correpti non emendent, etiam officio, & beneficio priventur: Regulares autem, ex justa causâ, ad fructum animarum majorem referendum, & scandalum vitandum, possunt habitum suæ Religionis exuere, ac alium honestum, ac Regulari vitæ congruentem assumere, c. Deus II. h. t. junctâ gloss. in casu, & in c. Innova, 16. q. 7.* Coeterum utuntur habitu suæ Regula.

22 *Quæres. 2. an Clericis liceat uti annulis?* *re. negative,* nisi sint Episcopi, vel in dignitate constituti, ut habetur *c. penult. h. t.* ibi: *sed nec annulos, nisi quibus competit ex officio dignitatis.* Facultatem portò utendi annulis, quando id ex dignitate competit, Carolus de Grassis *lib. de effectib. Clerical. effect. 41.* extendit ad Clericos, qui sunt *Doctores;* cum per anulum investantur, & *Doctores* sit aliqua dignitas: quod etiam sentit Zoësius *h. t. n. 9.* modo non abutantur ad vanitatem. Verùm *dignitas canonicè* sonat aliquam præminentiam cum jurisdictione, vel administratione, quam non habent

promoti *Doctores,* nisi sint *Professores* in Academiis, ut notat Pirhing *h. t. n. 18.* Hinc etiam usus annuli interdictus est in Missâ *Protonotariorum* non participantibus, & quibuscunque aliis *Doctoribus;* item *Canonicis* etiam Cathedralium Ecclesiarum, ut constat ex Pyrrho Corradi *in praxi dispens. Apost. c. 6. n. 32.*

Quæres 3. an Clerici possint nutrire barbam, & comam? *re. à Gregorio IX. inc. 4. h. t.* Clericis, comam, seu capillos capitis nutrientibus, statutum esse *anathe-ma.* Sed hoc accipiendum est de coma, quæ imitatur comam mulierum. Nam ad aures usque coma licitè, & decenter fertur; ita Zoësius *h. t. n. 9.* præsertim, cum hac in re videamus passim in contrarium obtinere consuetudinem, quæ, ut ait Vallensis *cit.* valet, intellige, nisi accedat ad secularem vanitatem, quod etiam videtur obtinere in barba. Nam licet *c. Si Clericus 5. h. t.* statutum sit, ut *Clericus neque comam, neque barbam nutriat;* hodie tamen alia est consuetudo, Layman *l. 5. summe, tr. 9. c. 12. à n. 1.* Si tamen in hoc excedunt, etiam inviti tonderi possunt à suis Archidiaconis, vel ab alio ex ejus mandato, *c. Clericus, 7. h. t. & c. Clerici 22. dist. 23.*

Quæres 4. an Clerici, dum celebrant, licitè utantur pileolo, vel alio capitis integumento? *re. de hac quæst. agi c. Nul-lus Episcopus, 57. dist. 1. de consecrat. ibi: nullus Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum præsumat, velato capite, altari Dei assistere: quoniam Apostulus prohibet, Viros velato capite orare in Ecclesia; & qui temerè præsumserit, communionem privetur;* ubi glossa *V. præsumat, mitra* tamen ait, *& baculum debet habere Episcopus, cum prædicat,* arg. *c. Disciplina, dist. 45.* quia tunc allegat causam Dei apud Populum. Hinc Barbofa *in Trid. sess. 22. c. 8. à n. 28.* & Pyrrhus Corradus *in praxi dispens. Apostol. l. 3. c. 6. à n. 29.* tradunt, quòd nullus Episcopus concedere possit licentiam, ut quis celebrare possit missam *cum barettino in capite;* sed hanc concessionem, uti & illam, quæ est *de usu pileoli* in celebratione missæ, Sedi Apostolica tantum, reservatam esse, prout declaravit Sacra Congregatio apud Corradum *cit. n. 30. De integumento*

gumento autem ex alienis capillis contexto, nihil expressum est specificè; licet fortassis etiam veniat sub illo termino, *velato capite*. Cæterùm, seclusa seculi vanitate, iustà, & necessariâ causâ exigente, usus hujus integumenti, modò coronam Clericis consuetam expressam supernè habeat, non videtur illicitus, saltem indulto & concessione Ordinarii; cum externè potius referat tegumentum capitis à capillo naturali, quàm velamen aliquod extra hominem, extrinsecè adjunctum.

25 Quæres 5. *an Clericis liceat portare arma?* De hoc agitur *c. Clerici. 2. h. t.* ubi quæstio resolvitur *negativè*; & secus facientes debent excommunicari; nam *lachrymæ, & orationes sunt munimenta Sacerdotum*, ut dicitur *c. Convenior, 33. q. 5. §. quid ergo*; quod desumptum est ex D. Ambrosio *ad Marcellinam sororem, epist. 33*. Sed iste textus non habet vim canonis. Hinc, si iusta causâ subsit (puta, si faciant iter per loca periculosa, ut notat *gloss. hic V. Clerici*) imò ex recepta jam consuetudine Clerici, præsertim non Regulares, dum iter faciunt, *arma defensiva* deferre possunt; cum iusta sui defensio contra injustum aggressorem, sit juris naturalis. *Religiosi* autem, intra septa Monasterii, arma tenentes absque Prælati sui licentia, ipso factò sunt excommunicati *per Clem. 1. §. quia verò*, de statu Monachorum. Sed hæc *Clementina in cit. §.* loquitur expressè solum *de Monachis*, quoad prohibitionem armorum, *distinguens eos à Canonicis Regularibus ibidem*, dum *his & illis* sub poena excommunicationis, ipso factò incurrendæ, prohibetur, ne, si non habent administrationem, petant Curias Principum animo nocendi suis Prælati, & Monasteriis, ibi: *Monachi, aut Canonici Regulares*. Not. autem in constitutionibus odiosis, qualis est in hoc puncto *de armis*, nomine *armorum* comprehendendi solum *offendibilia*, ut *cum communi* notat Barbosa *de appell. V. Arma, n. 2*. Notandum præterea, Clericos portantes arma, præcipuè si sint proditoria, offensiva, vel aliter jure, aut statuto Magistratûs secularis prohibita, non posselicitè illis per Judices seculares spoliari; secus, per Ecclesiasticum. Nam Clerici non ligantur directè statutis Laicorum,

præsertim coactivis, ut constat *ex dict. in Tit. de Constitutionibus*; & cum plurimis docet Barbosa *in c. 2. h. t. n. 6*. Et quamvis velint aliqui, quòd Judex Laicus Clericum, vel Monachum deprehensum in flagranti delicto, & captum, ut suo legitimo Judici tradatur, non teneatur, etiamsi possit, eum statim tradere, sed sine omni censura possit eum 20. horis detinere; hoc tamen in nullo jure fundatur, ut rectè docet Barbosa *cit. num. 7.* & apud eum Diana *p. 1. tr. 2. resol. 10. & alii*.

Quæres 6. *an Clerici teneantur de- 26*
ferre habitum, & tonsuram? Per *habitum* intelligimus vestes Clericales; & per *tonsuram*, quæ Clerica dicitur, coronam in capite; pro quo supponendum *tonsuram esse essentialem*, & potissimum in habitu Clericali, ut docet Sanchez *l. 7. Consil. moral. c. 3. d. 49. num. 1.* cum sit primum eorum distinctivum à Laicis. Quæ verò pertinent ad *habitum*, seu *vestes Clericales*, præmissimus in superioribus, quo posito *§. 1. Clericos*, solum in minoribus constitutos, ac non beneficiatos, non teneri sub ullo peccato deferre habitum, & tonsuram. Nam jura, quæ Clericis præcipiunt, deferre habitum, & tonsuram, expressè loquuntur solum de Clericis, *vel beneficiatis, vel in Sacris*, ut colligitur *ex Trid. sess. 14. de Reform. c. 6*. E ratio est, quia citra culpam possunt à Clericali statu ad Laicalem recedere: secus tamen est, si velint *clericaliter vivere*, ac privilegiis Clericorum frui; quod verum est, licet tales Clerici sint *conjugati*; ita Sotus *in 4. dist. 24. q. 2. a. 1. & alii*. Nam quilibet, volens perfrui privilegiis alicujus statûs, quæ conveniunt ratione talis statûs, ex natura rei debet signis, saltem externis, ostendere, se esse de illo statu; peccatum tamen, quod committerent omitendo delationem habitus, & tonsuræ, tantùm esse veniale, censet Sanchez *cit. n. 5.* quòd hæc omisio reputetur materia levis; cum hi non sint perfectè in statu Clericali.

Not. autem, 1. *Clericis minorum or- 27*
dinum, etiam non beneficiatis, *non licere, publicè incedentibus in habitu Clericali, exercere actiones, statui Clericali interdiktas, & repugnantes*, v. g. exercere iudicium criminale; ideoque pro-

propter indecentiam, quã talem statum afficiunt. 2. *iisdem non licere deferre publicè habitum Clericalem cum tonsura*, si *bigami* fiant; id enim illis sub anathemate (hoc est, ut notat Glossa, sub excommunicatione ferenda) prohibitum est *c. Unico, de Bigamis, in 6.* & hoc, quod dicitur *de biganis*, extendit D. Antoninus apud Sanchez *cit. n. 8.* ad eosdem Clericos, si sint *irregulares*.

28 Not. 2. *in respons. ad q. 6. in n. 24.* nos signatè locutos de Clericis minorum ordinum, *non beneficiatis*. Nam Clericos, quantumvis in minoribus constitutos, si simul habeant beneficium, & non deserant tonsuram, & habitum, peccare mortaliter, tenent Angelus 4. *V. Clericus, num. 1.* Tabiena, *cod. 2. q. 6.* Navarrus in Summa, *c. 25. n. 110. & 18. aliquæ complures*, idque propter pœnas gravissimas, secus agentibus statutas in Clement. *Quoniam, de vit. & honest. Cleric. Trid. sess. 14. de reform. c. 6. & Bullis Pii IV. & V.* ac novissimè in *motu proprio Sixti V.*

29 Hoc tamen limitandum est, ut non procedat, si beneficium sit *tenuè*, ut rectè vult Sanchez *cit. n. 18.* quia *tenuè* quasi pronihilo reputatur. Sic cum in iure dicitur, *beneficiarios obligari ad horas*, dictum recipit exceptionem, nisi beneficium sit tenuè. Similiter prohibitio Pii V. ne *beneficiati* assistant *agitationi taurorum*, non intelligitur de habentibus tenuè beneficium, ita Sanchez *cit. num. 18.* Alii eandem responsionem vult procedere solum in casu, quo beneficium requirit Clericale obsequium; ita Sotus *l. 10. de Just. q. 5. a. 6.* quod idem dicit Navarrus in Summa *Latin. c. 21. num. 51. de præstimoniiis, & pensionibus*, ubi pensio constituta est à Papa titulo Clericali, id, quod semper præsumitur, nisi aliud exprimat.

30 Quæ diximus, *peccare mortaliter Clericos Minorum ordinum, habentes beneficium non tenuè, si non deserunt tonsuram, & habitum*, certius dicitur de quovis Clerico *in Sacris*, si dimissio habitus sit per tempus notabile, & ultra consuetum, atque seclusà causà justà, vel necessitate; ita communior Doctorum cum Sanchez *cit. num. 13.* Et quamvis Cajetanus in Summa *V. Clericorum peccata, Tom. III.*

& *V. Præcepti transgressio*, id neget, si hoc faciant absque contemptu, & contumacia; vel quando aliquo signo externo possunt dignosci, esse Clericos, ut vult Bannez 2. 2. *q. 12. a. 1. conclus. 4.* rectius tamen data resolutio absolute intelligitur, eò, quod prohibitio sit gravis, & directè cadat in actum prætermisii habitus, & tonsuræ. Nam Clericis relaxantibus comam, hoc est, habitum semel assumptum, sine justa causa, dimittentibus, ut notat Gloss. *in c. mox citandum, V. relaxaverit*, à Gregorio IX. imponitur anathema, seu excommunicatio ferenda in *c. si quis, dist. 23. & c. 2. h. t.* Secundò Clerici beneficiati, utentes publicè *virgatà, vel partitâ veste*, per sex menses à perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinent, eo ipso sunt suspensi; si autem beneficiati non sint, in Sacris tamen, sed infra Sacerdotium, per idem tempus eo ipso sunt inhabiles ad Ecclesiasticum beneficium obtinendum &c. Sic Clement. *Quoniam 2. h. t.*

Tridentinum autem *sess. 14. de reform. c. 6.* Clericos constitutos in Sacris, vel obtinentes beneficia *qualiacunque*, per Episcopum edictò publico monitos, non deserentes habitum Clericalem, illorum ordini, & dignitati (nimirum *Ecclesiasticæ*) congruentem, jubet coerceri per suspensionem ab ordinibus, officio, beneficio, fructibus, redditibus, & proventibus officiorum, & beneficiorum; & si semel correpti denuò in hoc deliquerint, etiam privatione officiorum, & beneficiorum. Responsio tamen Superiori numero tradita, limitari debet, ut non procedat, quando habitus non dimittitur ultra consuetum, ut notat Sylvester, *V. Clericus, 2. §. 2.* Deinde si dimittatur solum ex necessitate v. g. tuenda vita, honoris, bonorum; sic Bannez *cit. post 4. conclus. Tertiò* si dimittatur ex causa, de qua locuti sumus *n. 21.* Quarto si solum ad breve tempus, v. g. dum in ludo decente agenda est aliqua persona, Sylvester *V. Apostasia, q. 2.* Quinto, si de bonis Ecclesiasticis, pensionibus, aut fructibus non habeant tantum, ut valor annuus excedat 60. aureorum summam auri de Camera, ut declaravit Sixtus V. *in Constit. Pastoralis, pridie Calend. Febr. anno 1588.* apud Barbof. *in cit. c. 6. sess. 14. Concil. Trid.*

Trid. num. 5. Sexto ut procedat, quando Trid. cit. innovat Constitutionem Clement. Quoniam, & Sixti V. in hac materia, quando Clericus, ob paupertatem, habitum ordini proprio congruentem, gestare non valet; vel ob infirmitatem nequit deferre tonsuram; vel si habitum duntaxat dimittat domi suæ, & in occulto, aut necessitate itineris, vel peregrinationis, de quibus Barbof. cit. an. 8.

ARTICULUS IV.

De negotiis, & exercitiis Clerico prohibitis.

32 **D**E his agit *c. 15. h. 2.* ubi Innocentius III. sic loquitur: *Clerici officia, vel commercia secularia non exerceant, maxime inhonesta. Minis, ioculatoribus, & histrionibus non intendant. Et tabernas prorsus evitent, nisi forte causâ necessitatis in itinere constituti. Ad aleas, & taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint. Coronam, & tonsuram habeant congruentem. Et se in officiis Ecclesiasticis, & aliis bonis studiis exerceant diligenter.* Deinde in *c. fin. eod.* ubi Honorius III. rescribens Ambianensi Episcopo, ait: *ex literis Pontini Comitis intelleximus, quod quidam Clerici suæ terræ potius secularibus negotiationibus: quam officiis divinis intendunt: & gaudere volentes privilegio Clericali nolunt statutis patriæ (quibus, quoties expedit, sicut Laici se tuerunt) in negotiationum suarum quæstibus subjacere: Mandamus, quatenus, si tales, tertio à te commoniti, ab huiusmodi non respuerint, sed prætermisissis divinis officiis, negotiationibus instituerint supradictis, cum factò abjiciant privilegium Clericale, tu, quò minus, dum his se implicant de suis facultatibus, statutis, & consuetudinibus patriæ subjaceant, non defendas eosdem.*

33 Ex his Pontificum resolutionibus sequitur. 1. *Clericis prohibita esse exercitia, & negotia secularia, sive exerceant per se, sive per alios, maxime inhonesta; & ea, quæ ab officiis Ecclesiasticis avocant, vel propriè solum ad Laicos spectant, nec exerceri possunt, sine dedecore status Clericalis, quod tamen interdum apud nonnullos Clericos adeo invalescit, ut S. Greg.*

homil. in Lucam, c. 10. ingemiscat dicens: ploremus Jeremia lachrymis! quomodo obscuratum est aurum, mutatus color est optimus, dispersi sunt lapides Sanctuarii in capite omnium platearum. Aurum quippe obscuratum est; quia Sacerdotum vita, quondam per virtutum gloriam clara, nunc per actiones infimas ostenditur reprobata: lapides Sanctuarii dispersi sunt in capite omnium platearum; quia hi, qui per vitam, & orationem intus semper esse debuerant, per vitam reprobam foris vacant. Ecce jam pæne nulla est seculi actio, quam non Sacerdotes administrant.

Huiusmodi turpes administrationes, 34 quas quandoque Clerici subeunt, sunt officia tabernariorum, seu hospitum, vel macellariorum; quæ sub poena privationis Clericalis privilegii exercere prohibentur. Si autem tertio nominatim moniti, publicè illa exercere non desistant, vel refumant, omnino illud perdunt, si conjugati sint, quamdiu ei officio insistunt; si autem non conjugati, similiter; si tamen hi habitum, vel tonsuram deferunt, tantum quoad bona sua. Item officia, vel exercitia ioculatorum, galiadorum, aut bufonum, hoc est, mimorum, & histrionum, ut dicitur *c. fin. dist. 4. junct. gloss. V. dignitas;* & qui tale officium, vel ignominiosam artem per annum continuum publicè exercent, ipso jure omni privilegio Clericali privati sunt: Si mimori tempore, etiam post trinum sui Superioris monitionem, idem dicendum est, *c. unic. h. t. in 6.* Nam tales valde detrahunt Clericalis ordinis dignitati, & ipso jure sunt infames, *L. 2. §. ult. ff. de his, qui notantur infamia.*

Sequitur. 2. *inter negotia, Clericis prohibita, etiam esse negotiationem.* 35 Intelligitur autem nomine Negotiatoris, qui comparat rem, ut illam ipsam integram, ac immutatam dando, vel vendendo, lucretur, *c. Efficrens, §. quicumque. dist. 88.* Et talis negotiator, seu mercaturam exercentis, si tertio monitus non deserat illam, perdit Clericale privilegium quoad bona sua ipso factò, per *c. fin. cit.*

Sequitur. 3. *inter exercitia Clericis prohibita esse lusum alearum, c. 15. h. t.* quo intelligitur omnis lusus, qui magis fortunâ, quam arte, & ingenio ludentium regitur; Pirhing. *eod. n. 24.* quod intel- 36
lige,